

Sygn. akt I CSK 477/22

POSTANOWIENIE

Dnia 20 kwietnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Wesołowski

w sprawie z wniosku M. G.
z udziałem M. G. o podział majątku,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 20 kwietnia 2022 r.,
na skutek skargi kasacyjnej uczestniczki
od postanowienia Sądu Okręgowego w W.
z dnia 22 grudnia 2020 r., sygn. akt XXVII Ca (...),

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania
i zasądza od uczestniczki M. G. na rzecz wnioskodawcy M. G.
kwotę 7.500,- (siedem tysięcy pięćset) złotych tytułem zwrotu
kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną uczestniczki postępowania od postanowienia Sądu Okręgowego w W., XXVII Wydział Cywilny Odwoławczy, sygn. akt XXVII Ca (...), Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek umożliwiających realizację publicznoprawnych funkcji skargi

kasacyjnej. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Nie w każdej zatem sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Podkreślenia wymaga, że Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca uzasadnia występowaniem istotnych zagadnień prawnych, potrzebą wykładni przepisów prawnych wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych oraz Sądu Najwyższego a także tym, że „skarga wydaje się być oczywiście uzasadniona w odniesieniu przynajmniej do zarzutów naruszenia prawa materialnego”. Jako podstawę prawną skarżąca swojego wniosku wskazuje art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 3 k.p.c. Wskazane przepisy dotyczą jednak dwóch tylko z trzech wymienionych przez skarżącą przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania, a mianowicie występowania istotnego zagadnienia prawnego i niepowoływanej w treści wniosku nieważności postępowania. W istocie rzeczy nie jest jasne, w oparciu o które przesłanki wynikające z art. 398⁹ § 1 k.p.c. skarżąca próbuje podważyć postanowienie Sądu Okręgowego. Przyjąć jednak należy na podstawie treści skargi, że w istocie skarżąca opiera swoją skargę na przesłankach wynikających z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. czyli widzi potrzebę wyjaśnienia sformułowanych zagadnień prawnych i uważa skargę za oczywiście uzasadnioną. Nie chodzi jednak o nieważność postępowania, gdyż w treści skargi brak jest jakiegokolwiek uzasadnienia tej przesłanki.

W niniejszej sprawie nie zachodzą jednak przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Odnośnie do przesłanki istotnego zagadnienia prawnego, skarżąca sformułowała dwa zagadnienia, w następujący sposób:

"1. Czy możliwe jest poszukiwanie podstawy normatywnej dla praktyki orzeczniczej sądów powszechnych, polegającej na uwzględnieniu aktualnej wysokości zadłużenia hipotecznego przy określeniu wartości nieruchomości, stanowiącej majątek dorobkowy podlegający zniesieniu w postępowaniu sądowym, bezpośrednio w przepisach art. 151 w zw. z art. 149 ustawy o gospodarce nieruchomościami, w kontekście wzajemnego wpływu i zależności między wartością rynkową nieruchomości a otrzymaną przez zbywcę ceną przy nabyciu nieruchomości obciążonej zadłużeniem hipotecznym, któremu towarzyszyło jednoczesne przekazanie części ceny bezpośrednio wierzycielowi hipotecznemu (bank) i przy uwzględnieniu podobieństwa celu pomiędzy nabyciem nieruchomości w wyniku sprzedaży i przysądzeniem nieruchomości w toku sprawy o podział majątku dorobkowego ze spłatą na rzecz drugiego współwłaściciela.

2. Czy sytuacja, w której przedmiotem majątku dorobkowego podlegającego podziałowi jest nieruchomość (nieruchomości) o znacznej wartości, służąca do zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych, obciążona hipoteką zabezpieczającą spłatę kredytu, i na dzień zakończenia sprawy o podział majątku istnieje zadłużenie kredytowe w znacznej wysokości postawione przez bank w stan natychmiastowej wymagalności w związku z wypowiedzeniem umowy kredytowej, a własność takiej nieruchomości w ramach sprawy o podział majątku wspólnego nie może być przysądzona jednemu z byłych małżonków, z uwagi na brak możliwości spłaty drugiego byłego współmałżonka z powodu braku środków, a której wartość została określona w toku postępowania bez uwzględnienia istniejącego obciążenia hipotecznego i zadłużenia pozostającego do spłaty, może być poczytywana za „ważne względy” w rozumieniu przedstawionym m.in. w judykatach Sądu Najwyższego z 28 marca 2019 r., III CZP 21/18 i z 25 lipca 2019 r., III CZP 14/19, umożliwiające ustalenie wartości nieruchomości dorobkowej według zasady uwzględniającej wysokość zadłużenia kredytowego, a w razie odpowiedzi pozytywnej określenie natury (charakteru) tych „ważnych względów” idoprecyzowanie podstaw prawnych umożliwiających stosowanie ich przez sądy *meriti* w podobnych tego typu sprawach”.

Odnosząc się do ww. zagadnień, należy zauważyć, że sformułowane przez skarżącą pytania nie odpowiadają założeniom przyjętym w orzecznictwie

Sądu Najwyższego dla rozumienia przesłanki istotnego zagadnienia prawnego. Przede wszystkim zagadnienie takie musi mieć uniwersalne znaczenie, a nie tylko dla rozstrzygnięcia w jednostkowej sprawie. Wynika to ze wspomnianej publicznoprawnej funkcji skargi kasacyjnej. Zagadnienie prawne wymaga precyzyjnego sformułowania i wskazania argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11). Chodzi przy tym o zagadnienie nowe, którego wyjaśnienie przyczyni się do rozwoju jurysprudencji. Tymczasem skarżąca w pierwszym pytaniu nie wskazuje na zagadnienie odnoszące się do rozumienia konkretnego przepisu prawa, a oczekuje wskazania przez Sąd Najwyższy podstawy prawnej dla praktyki orzeczniczej sądów powszechnych, którą skarżąca konstatuje. W istocie skarżąca, przyjmując taką metodę, dąży do polemiki z linią orzeczniczą wypracowaną uchwałą podjętą w składzie Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego Izby Cywilnej z dnia 27 lutego 2019 r., III CZP30/18 (OSNC 2019, Nr 9, poz. 87). W uchwale tej Sąd Najwyższy odniósł się przy tym do przepisów ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami, jako podstawy wyceny nieruchomości. Nie ma zatem potrzeby dalszego rozwijania tego zagadnienia.

Także drugie ze sformułowanych pytań nie ma charakteru uniwersalnego ani też nie dotyczy wykładni konkretnego przepisu, co do którego istnieją wątpliwości interpretacyjne. Tak formułując pytanie, Skarżąca, w istocie rzeczy dąży do doprecyzowania czy swoistego uzupełnienia treści wskazanych w treści pytania uchwał Sądu Najwyższego (w których Sąd ten wskazuje na możliwe sytuacje, mogące przemawiać za słusznością uwzględnienia wartości obciążenia hipotecznego nieruchomości przy ustalaniu jej wartości) o elementy stanu faktycznego występujące w niniejszej sprawie. Rolą Sądu Najwyższego przy rozpatrywaniu skargi kasacyjnej nie jest jednak uzupełnianie czy konkretyzowanie innych judykatów tego Sądu. Skarżąca pomija publicznoprawną funkcję skargi, zmierzając w istocie do wydania orzeczenia wyłącznie w interesie jednostkowym.

W sprawie nie zachodzi także druga ze wskazanych przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, tj. jej oczywista zasadność. Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tej przesłance wymaga wykazania

niewątpliwej, widocznej na pierwszy rzut oka, bez konieczności głębszej analizy, sprzeczności orzeczenia z przepisami prawa niepodlegającymi różnej wykładni (por. m. in.: postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004, nr 6, poz. 100, z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49). Tymczasem sama skarżąca, redagując wniosek przyjęcie skargi do rozpoznania stwierdza, że skarga „wydaje się” być oczywiście uzasadniona w odniesieniu przynajmniej do zarzutów naruszenia prawa materialnego. W uzasadnieniu istnienia tej przesłanki przyjęcia skargi do rozpoznania, skarżąca wyjaśnia, że chodzi o „brak zastosowania, a nawet brak rozważenia możliwości podziału fizycznego nieruchomości gruntowej zabudowanej domem jednorodzinnym, położonej w K. przy ul. P., o której mowa w pkt 1.1. orzeczenia Sądu I instancji, jako sposobu podziału majątku dorobkowego wbrew oczywistej preferencji ustawodawcy w tym zakresie, a także z uwagi na pominięcie przy podziale części majątku dorobkowego wskazywanego w pismach uczestniczki składanych w postępowaniu apelacyjnym z dnia 19 i 26 listopada 2020 r.”. Skarżąca nie wskazuje przy tym w części skargi zawierającej uzasadnienie wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania, naruszenie których przepisów prawa materialnego powoduje, że skarga jest oczywiście zasadna.

Skarżąca, tak formułując wniosek nie uwzględniła, że skarga kasacyjna winna być tak zredagowana i skonstruowana, by Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w jej podstawach lub ich uzasadnieniu elementów kreujących skargę. Skarżąca winna była podać argumenty wykazujące, iż rzeczywiście skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona i w czym – w jej ocenie – wyraża się ta „oczywistość”, a czego nie uczyniła. Należy przypomnieć, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania wraz z uzasadnieniem jest odrębną konstrukcyjnie i unkcjonalnie częścią skargi kasacyjnej i nie jest rzeczą Sądu Najwyższego poszukiwanie w innych częściach skargi argumentów na uzasadnienie podniesionych w nim twierdzeń (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 kwietnia 2015 r., IV CSK 613/14, niepubl.). Nie jest rolą Sądu Najwyższego domyslanie się lub poszukiwanie okoliczności, które uzasadniałyby przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, niepubl. i z dnia 14 grudnia 2004 r., II CZ 142/04,

niepubl.). Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania; oba te elementy muszą być przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, ponieważ mimo że argumenty mogą być podobne, to Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 lipca 2014 r., sygn. akt I UK 65/14, niepubl., zob. także m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 14 maja 2015 r., III PK 6/15, niepubl., z dnia 13 lutego 2014 r. I PK 262/13, niepubl., z dnia 27 maja 2010, II UK 274/09, niepubl., z dnia 13 grudnia 2007 r., I PK 207/07, niepubl., z dnia 12 lipca 2007 r., III CSK 160/07, niepubl.).

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przekonuje zatem, że doszło w niniejszej sprawie do rażącego naruszenia prawa, które skutkowałoby oczywistym uzasadnieniem skargi.

Wobec powyższego, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji. O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 520 § 3 k.p.c. w zw. z art. 98 k.c.